

Martha Schwartz

Autor: Petr Hnát

Obor: Zahradní a krajinářská architektura

Předmět: Současná krajinářská architektura

© 2015 ČZU v Praze

Obsah

Obsah.....	2
Životopisné údaje	3
Vybrané projekty.....	4
Splice Garden.....	4
Marina Linear Park	5
WinslowFarmConservancy	7
Jacob Javits Plaza	8
City and Nature.....	10
2011 Xi'an.....	10
Park Monte Laa	12
Mesa Arts Center	13
Grand Canal Square.....	13
Fengming Mountain Park	14
Place de la République	15
Proč Martha Schwartz?	16
Zdroje	18

Životopisné údaje

Martha Schwartz je současná zahradní architektka a umělkyně zabývající se hlavně urbanistickými projekty v městské krajině. Působí jako profesorka zahradní architektury na fakultě designu Harvardské university. O zahradní architektuře přednáší doma i v zahraničí. V roce 1990 založila vlastní kancelář M. Schwartz and Partners, která se zpočátku věnovala menším projektům pro soukromý sektor. Postupem času se portfolio kanceláře rozšířilo i na rozsáhlé veřejné projekty, parky, rekultivace, územní plány. Jedním z dlouholetých ředitelů je M. Getsch. M. Schwarz se podílí na ideové stránce projektu a M. Getsch se zaměřuje na vytvoření veřejného prostoru, který vytváří identitu místa a zároveň odlišuje od celosvětového trendu rovnoměrnosti, pravidelnosti a homogenizace. Mezi členy týmu je i C.B. Ombregt, který ve svých pracech klade důraz na územní plánování krajiny s ohledem na ekologické otázky. M. Schwarz tak cílí ve své tvorbě i na zásadní faktor - udržitelnost. Návrhy společnosti M. Schwartz and Partners syntetizují složitá sociální témata s požadavky ekologicky fundované praxe. M. Schwartz si uvědomuje, že každý projekt musí být řešen také z hlediska ekologie. Snaží se překročit hranice technických požadavků daného místa a hledat estatická řešení, která vytvoří hodnoty a smysl pro identitu a předurčí trvalou udržitelnost dané krajiny. Martha má více než 30 let zkušeností jako zahradní architekt, urbanista a umělec se širokou škálou projektů, umístěných po celém světě s řadou světoznámých architektů. Na projektech spolupracuje s tak progresivními lidmi, jako jsou Diller+Scofidio nebo Jean Nouvel.

„Nacházíme se na křižovatce krajiny, umění a urbanismu, Martha Schwartz Partners je odhodlána k návrhu městské krajiny a veřejné sféry jako základu pro udržitelnost měst, která jsou zdravá ve všech aspektech a sektorech městského života.“

Vybrané projekty

Splice Garden

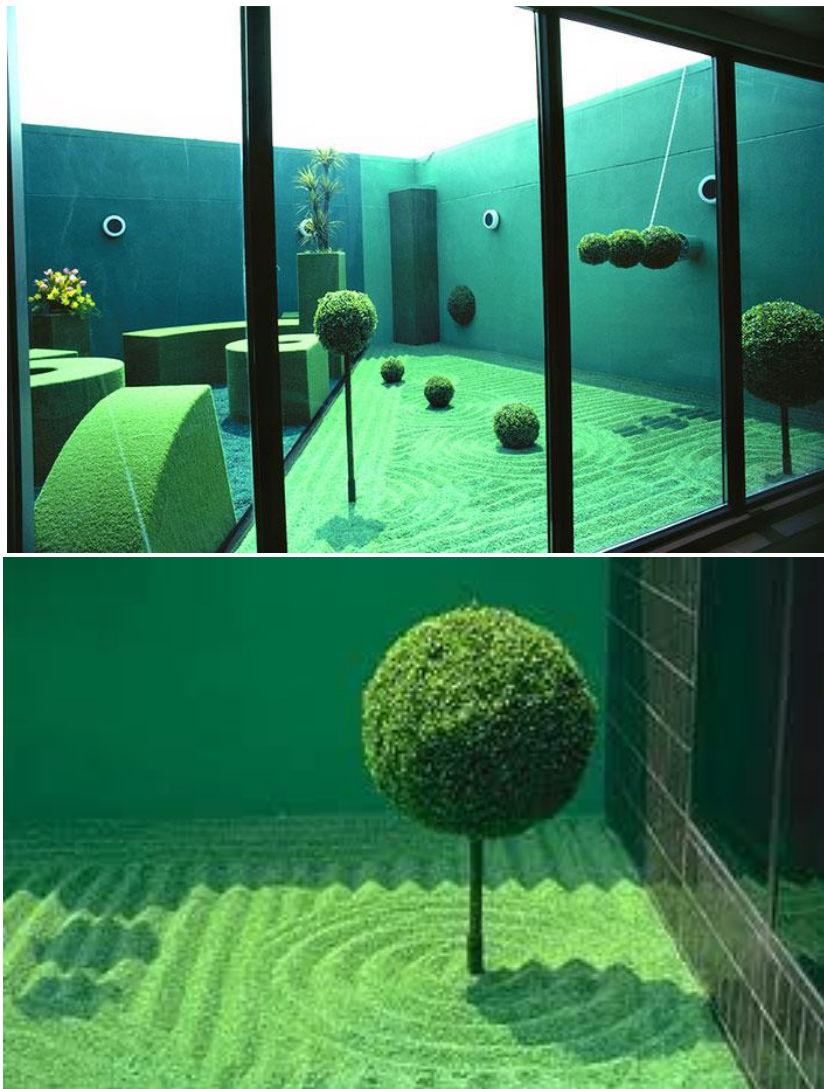
1986

Zahrada nacházející sena střeše Whitehead Institute v Cambridge v Massachusetts je odvážným dílem, které nechal vybudovat David Baltimore pro mikrobiologické výzkumné středisko. Nachází se na vrcholu devítipatrové budovy vybudované podle návrhu architektů Boston GoodyClancyAssociates. Dříve temné a nehostinné místo se nyní stalo prostorem, kterého je možné využít jako venkovní odpočinkový salonek. Architektka Martha Schwartz chtěla svým návrhem vyjádřit vztah k práci, kterou zde ústav vykonává. Podle jejích slov se zahrada stala 'varovným příběhem o nebezpečí, které skýtají genové mutace: možnost vytvořit monstrum'.

Podlaha střešní zahrady je konstruovaná z betonových tvárnic, které nemohly být zatěžovány další vahou. Tyto specifické podmínky, včetně nízkého finančního limitu na realizaci, zcela vylučovaly možnost vysazení živých rostlin. Pocit zahrady však bylo možné navodit určitou symbolikou – existuje mnoho příkladů z jiných kultur, které vytvářejí abstraktní zahradu. Jedním z klasických příkladů je japonské zahradní umění vytvářející symbolické zahrady, které mají často znázorňovat mnohem větší krajiny, než jakými jsou ve skutečnosti. Přesně to byla strategie pro Whitehead – vytvořit zahradu pomocí abstrakce a symbolismu. Vzhled zahrady může být na první pohled značně zavádějící. Rostliny ve Splice Garden jsou plastové a živé ploty jsou ve skutečnosti kusy oceli pokryté umělým trávnikem. Odstíny zelené v zahradě jsou dílem barevných štěrků a různých odstínů zelené barvy. Navzdory nedostatku skutečné vegetace poskytuje návrh prostor pro vědce na přemýšlení o skladbě bílkovin a diferenciaci kmenových buněk.

Tato zahrada je jakési monstrum – je srostlá jako siamská dvojčata pocházejících ze dvou různých kultur. Jedna část je inspirována principy francouzské renesanční zahrady, druhá část navazuje na principy japonských zenových zahrad. Zdánlivě neslučitelné prvky však byly značně abstrahovány a přetvořeny. Projekt dokonce umisťuje některé prvky na svislou plochu stěn. Záměrem bylo vytvořit pro obyvatele této budovy virtuální puzzle, složené ze zdánlivě neslučitelných prvků.

Záhady, které nemohou být snadno vyřešeny. Zahrada se stala 'ódou na lepší život pomocí chemie'.

Marina Linear Park

1991

San Diego

Na tomto uměleckém díle je obdivuhodné to, že park vytváří vizuální a kulturní vazby mezi městem a nábřežím, integrující funkci dopravy do estetického prostředí. Ústředními tématy jsou vizuální síla, absolutní rovinnost železničních tratí spolu s historickou metaforou vlaku a aut v ulicích. Park je koncipován jako velká veřejná zahrada. Skládá se z bohatých pásů trávy, stromů, květinových záhonů, asfaltu a

šterkových cest. Lavičky a živé ploty jsou dimenzovány jako abstraktní připomenutí vizuální kvality vlakového dvora. Park je navržen tak, aby umožňoval přístup přímo z přilehlého bydlení do klidného parku vhodný k příjemným procházkám, běhání, slunění a relaxování. Pěší dostupnost je zpřístupněna cestami pro pěší. Ulice produkují konzistentní charakter pomalu se pohybujícího provozu, který nebyl nalezen jinde ve městě.

Winslow Farm Conservancy

1996

Hammonton

Jedná se o rozsáhlý krajinářsko-zemědělský projekt, který se nachází na pozemku poblíž města Hammonton (NJ, USA) Martha Schwartz byla požádána, aby navrhla projekt, který by dokázal kombinovat přírodní krajinu, zemědělství a kulturu. Pozemek, na kterém tento projekt vznikl, zaujímá rozlohu 243 hektarů a je v majetku farmáře Henryho McNeila. Na pozemku najdeme širokou škálu krajinných prvků, včetně hustých lesů a opuštěného lomu s křišťálově průzračnou vodou. Cílem tohoto projektu bylo zrekultivovat a vyčistit zmiňovaný lom tak, aby mohl on i jeho okolí posloužit jako stanoviště pro místní faunu a flóru. Dále pak bylo v programu vytvořit v okolí otevřená pole pro ekologické zemědělství, část území využít jako cvičiště pro psy a celé to zakomponovat do krajiny tak, aby vše splynulo v jeden obrovský celek.

Jacob Javits Plaza

1997

New York

Jacob Javits Plaza je náměstí v dolním Manhattanu, které spolu s budovami The Jacob Javits Federal Office Building a Courtof International Trade, zbudovanými v roce 1969 tvoří jeden blok. Náměstí spolu s těmito nevzhlednými objekty, kdysi časopis Time označil za nejošklivější veřejný prostor v Americe. Nepomohla mu ani socha Richarda Serry *'The Tilted Arch'* (téměř čtyřicet metrů dlouhá nakloněná stěna z cortenu) nainstalovaná v roce 1981. Ta si našla dokonce více odpůrců než obdivovatelů a po osmi letech soudních pří byla odstraněna. Opravdový design a funkce přišly až s projektem Marthy Schwartz. Cílem bylo propojit neatraktivní prostor s okolím a vytvořit lidem nespočet možností k sezení, ať už za účelem tradičního newyorského obědvání, nebo jen pozorování okolního života, přičemž hlavními návštěvníky by měli být úředníci pracující v přilehlých budovách. Za účelem rozšíření pobytové plochy byly odstraněny rozsáhlé skupinové výsadby a velká nefunkční fontána zabírající jedinou slunnou část náměstí.

Hlavním prvkem náměstí jsou oboustranné lavice, které se klikatí tam a zpět a nabízejí celou řadu různých možností posezení. Vytváří intimní zákoutí pro skupinky lidí, ale také vedlejší oblouky pro ty, kteří chtějí posedět o samotě. Jejich linoucí se tvarování a jasně zelená barva vnáší do prostoru silnou dávku energie stejně jako krajkové stříhané ploty na francouzských parterre de broderie, jejichž hrany byly také definovány okolními stromy či budovami. Tyto stříhané ploty se zde mění ve funkční mobiliář vyžadující místo pravidelného řezu pouze občasný nátěr. Zářivě zelená barva byla vybrána zcela záměrně, protože její svítivost pomáhá rozjasnit plochu náměstí, které se z velké části nachází ve stínu. Design laviček odkazuje na tradiční newyorské parkové lavičky, které ale modifikuje a modernizuje svým tvarem, délkou (celkem 518 m) a barvou. Nechybí zde ani další tradiční newyorské prvky jako modrá smaltovaná pítka, oranžové drátěné popelnice a typická pouliční osvětlení. Také jejich design je však, oproti těm od Frederica Law Olmsteda, lehce pozměněn a vylepšen. Marta Schwarz chce tímto způsobem nastavit zrcadlo soudobé newyorské krajinářské tvorby, která je, dle ní, s Olmstedem a jeho standardy z poloviny 19. století stále příliš svázaná. Lavičky se klikatí kolem šesti dvoumetrových kopců, jež byly původně zatravněny. V jejich vrcholcích byly mlžiče,

keré za parných měsíců celý prostor osvěžovaly. Později ale došlo k odstranění mlžičů a osázení těchto polokoulí zimostrázy.

I přes zjevnou jedinečnost návrhu jsou projektu vyčítány špatné provozní vlastnosti, absence stinných míst v čase oběda a s tím spojená nízká návštěvnost. Proto byl v roce 2009 pověřen další přestavbou náměstí Michael Van Valkenburgh (FASLA). Design se dle jeho slov bude držet některých prvků 'pop' krajiny Marthy Schwarz, hodlá ale zjednodušit sezení a pohyb po náměstí. Přestavbou a výsadbami chce posunout toto místo směrem k zelenější městské krajině. A tak dílo Marthy Schwarz, které bylo v roce 1997 oceněno American Society of Landscape Architects Honor Award a Phillip N. Winslow Landscape Design Awarda a je k nalezení v lečjaké učebnici krajinářské tvorby, vezme za své. Od odstranění Serryho skulptury TheTitled Arch čeká toto bezmála akrové náměstí již čtvrtá úprava za posledních 20 let, a tak se i v jeho nekončících proměnách odráží stále se měnící představy o městském veřejném prostoru.

City and Nature

2011

Xi'an

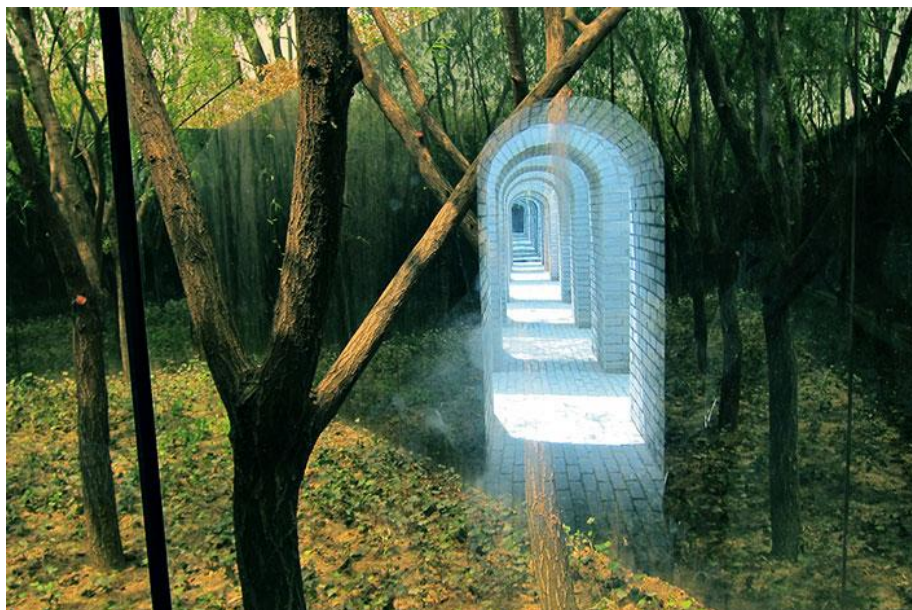
Martha Schwartz Partners byli osloveni jako jedni z devíti mezinárodních firem zabývajících se krajinářskou architekturou, kteří dostali možnost navrhnout instalaci v lokalitě v Číně pro zahradnické EXPO 2011. V rámci tématu 'Harmonické soužití přírody a města' bylo vytvořeno celkem devět zahrad, které byly dokončeny začátkem minulého roku a svou existencí tak přispějí ke strategii dlouhodobého rozvoje dané lokality. Mezi dubnem a říjnem minulého roku je na mezinárodní zahradnické výstavě navštívilo zhruba 15 720 000 návštěvníků. Hlavní myšlenkou projektu je naplnění motta celé expozice – 'Město a příroda'. Toto jednoduché téma umožňuje celou řadu individuálních interpretací. Martha Schwartz Partners je pojali jako 'Endless City – Nekonečné město'. Navrhli zahradu, která sestává ze čtyř hlavních skladebných prvků – tradičních stěn z šedých cihel, vrb, zrcadel a bronzových zvonků. Toto 'město' je tvořeno labyrintem chodeb, které uzavírají cihlové zdi a výsadby vrb nad nimi tvoří zelenou 'střechu města'. Estetický směr návrhu a jeho symbolika byla převzata z řady lokálně odvozených tvarů, materiálů či lidových zvyklostí. Cihlové zdi jsou typickým prvkem lidové architektury – ve starověké Číně byly šedé cihly spolu se dřevem po celá staletí hlavním stavebním materiálem. Také obloukové vstupy jsou typickým čínským tvaroslovím lidové architektury, zejména zde v Xi'an, kde jsou sídla začleněny do měkké sprašové krajiny. Objevují také u mnoha dalších historických struktur, jako je například známá Drum Tower v Beijing. Dalším tradičním použitým symbolem je smuteční vrba. Má zvláštní postavení v historii, básních, různých příbězích, kaligrafii, ale i v malbě. Právě vrby byly intenzivně využívány k vyjádření pocitu chybějících blízkých osob nebo krajiny domova a k navození pocitu nostalgie. Vrba je také často ztělesněním ženy pro její jemný, měkký, pružný a elegantní habitus. V 'nekonečném městě' je na větvíčkách těchto vrb navěšeno přes tisíc zvonků, které různým laděním tvoří dohromady zvonkohru. Výšky tónů zvonků stoupají či klesají v souladu se šířkou chodby pod nimi.

Pohyb 'městem' se odehrává uvnitř labyrintu zděných chodeb ohraničených třímetrovými stěnami, které vypadají, že nemají žádný vchod ani východ. Propojení mezi jednotlivými chodbami však zajišťují obloukové pasáže propojující 1,5 metru

silné cihlové zdi. Žádné z chodeb však nejsou paralelní, což vede ke zvláštní perspektivě a orientaci v prostoru. Dojem je navíc umocněn zrcadly umístěnými na konci chodeb, které celý objem ještě zdvojnásobují. Je zde navozena iluze nekonečného prostoru. Návštěvník postupně zjišťuje, že plochy zrcadel, které se objevují na cestě, jsou vlastně jednosměrná zrcadla, přes která lze sledovat ostatní návštěvníky. Návštěvníci jsou postaveni do situace, kdy si musí vybrat cestu, kterou se vydají – je zde nekonečný počet možností tras, z nichž některé nikam nevedou. Současně nikdo z návštěvníků neví, kam dojde a co je po cestě potká. Stejně s výběrem trasy se střídají pocity – objevování, zábava, místy možná i dočasný pocit úzkosti. Pokud návštěvník pokračuje hlouběji do útrob labyrintu, dostane se do tajemného vrbového háje, což je iluze vytvořená zrcadly v místnosti, které do nekonečna odrážejí stromy a vytváří iluzi nekonečného vrbového lesa. Postupným procházením bludištěm je pak celé tajemství odhaleno. Zrcadlené plochy umožňují lidem na chodbách dívat se na všechny osoby pohybující se bludištěm a místnostmi se zrcadly. Toto uspořádání umožňuje téměř nekonečnou zábavu, podobně jako v současné době populární 'realityshow' televizních pořadů, kdy zúčastnění zcela zapomínají, že jsou sledováni.

Kombinace živých vrb a pevných šedých stěn symbolizuje harmonické soužití města a přírody. Zde vytvořená zahrada je minimalistickým dílem soudobého zahradního umění, akcentujícím téma starověkosti a nadčasovosti čínské kultury. Je jako Ying a Yang – lehká a těžká, dynamická a věčná, mužská a ženská. Je bohatá svou vlastní jednoduchostí. Každý ji může pochopit svým vlastním způsobem.

Park Monte Laa

2003 – 2006

Vídeň

Park Monte Laa je téměř vše, co by moderní komunita mohla čekat od rezidenčního parku. Skládá se z hřišť pro děti, míst k odpočinku, vodních prvků či skateparku se zázemím pro teenagery. Park je velmi rozsáhlý a dělí se na menší uzavřené parky. Nachází se ve Vídni.

Mesa Arts Center

2005
Mesa

Mesa Arts Center je výstavní komplex ve městě Mesa v Arizoně. Martha Schwartz byla vybrána dvorní zahradní architektkou tohoto díla. Ustřední myšlenkou projektu bylo poskytnout velkou promenádu mezi okolní zástavbou a zároveň poskytnout útočiště pro kolemjdoucí pod místní vegetací.

Grand Canal Square

2007
Dublin

Náměstí Grand Canal je významným veřejným otevřeným prostorem v oblasti Dublin Docklands Development. Tato plocha o rozměru 1 hektaru se nachází na Canal Grande v Dublinu a tvoří ústřední bod tohoto nového vývoje. Grand Canal je lemován na konci pevniny novou budovou divadla a zábavy od Daniela Libeskinda stejně tak jako nový hotel na severu a kancelářská zástavba na jihu.

MSP vytvořili prostor nabízející barvu a dynamiku do Dublinu otevřených prostorů. Vzhledem k jeho kulturnímu prostředí celebrit bylo schéma centrálního

červeného koberce vyvinuto tak, že vede od divadla ven ke kanálu a naopak. Zelený koberec spojuje nový hotel s kancelářskou zástavbou.

Červený koberec je zpevněný nově vyvinutou jasně červenou pryskyřicí a skleněným materiálem. Červeně zářící a šikmé tyče napodobují „ruch“ na červeném koberci zdůrazňující velkolepý chodník. Zelený koberec má klidnější výraz a nabízí dostatek míst k posezení na okrajích pěstitelských záhonků v různých výškách. Tyto polygony zeleného koberce jsou osázeny bahenní vegetací, aby připomínaly historické mokřadní místa v této oblasti. Některé nabízejí neposkvrněné trávníky pro otálení a užívající si pozoruhodné uspořádání. Směrem ven z náměstí je vodní prvek ze zeleného mramoru, který je přeplněn bublající vodou.

Náměstí je další křižovatkou úzkých cest, které umožňují pohyb přes náměstí v jakémkoliv možném směru, zatímco stále probíhají například trhy nebo veletrhy. Nové náměstí je urbanistickým magnetem s celodenními aktivitami, které přesně interpretují energii Dublinu.

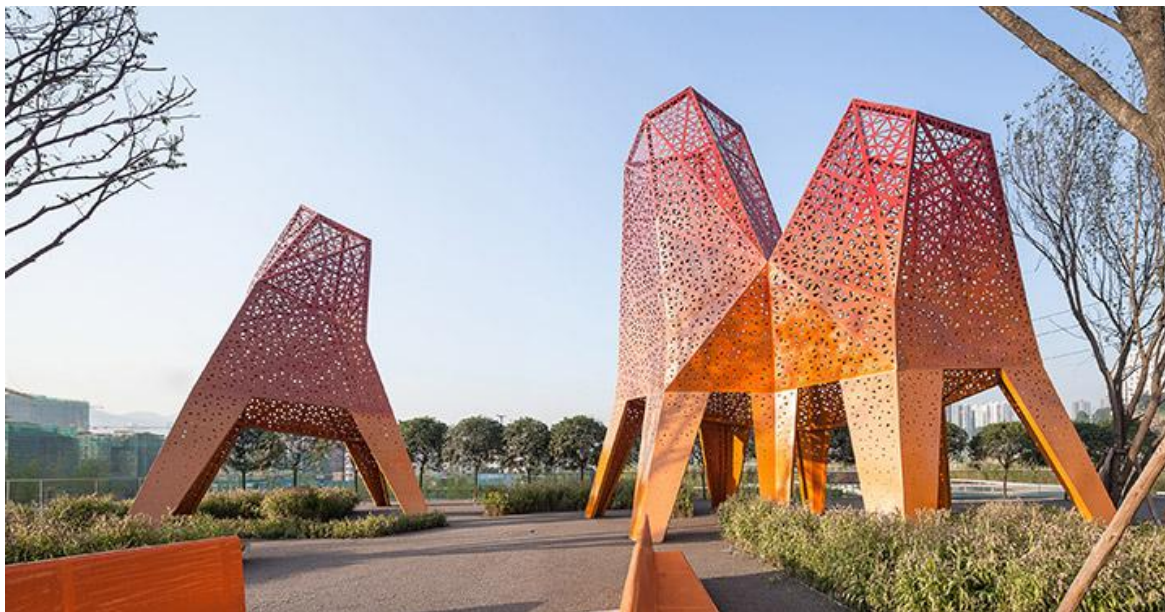
Fengming Mountain Park

2013

Chongqing

Fengming Mountain Park se nachází v čínském městě Chongqing a zaujímá plochu 16.000m². Vizí bylo propojit městskou urbanizovanou krajinu s okolní kulisou horských vrcholů. Tyto „tančící červeno-oranžové skulptury jsou navrženy tak, aby

lemaovaly cestu od parkoviště do středu nákupní zóny. Ve dne poskytují pavilony úkryt před slunečními paprsky, v noci naopak slouží jako mohutné kovové lucerny.

Place de la République

2013

Paříž

Place de la République je významné náměstí nacházející se v samém srdci Paříže. Přestavba tohoto náměstí je založena na konceptu otevřeného prostoru s mnoha možnostmi využití. Eliminací válného objezdu, na kterém denně projede tisíce dopravních vozidel, se prostor pro pěší zónu zvětšil a vytvořením veřejného prostranství se zalitě navrátil klid a celý prostor se provzdušnil. Se spojením s velkými bulváry se dal větší prostor chodcům, cyklistům a veřejné dopravě. Vzhledem ke své mimořádné velikosti (120m na 300m) se nyní jedná o největší pěší náměstí v Paříži.

Proč Martha Schwartz?

Podotýkám, že jsem ještě neměl tu čest seznámit se osobně s jakýmkoliv dílem této autorky a moje „setkání“ s ní probíhalo čistě elektronicky, tzn. ve formě internetových zdrojů či webových článků. Proč jsem si tedy tuto autorku vybral? S jejím jménem jsem se poprvé setkal ve spojitosti s Expem 2011, kde se Martha Schwartz prezentovala svým Nekonečným městem (City and Nature), které mě velice zaujalo, a to i přesto, že se nejedná čistě o krajinářskou záležitost, ale spíše o takový most spojující přírodní a městské prostředí. Jedním z mých zájmů je, mimo jiné, i letecké snímkování, tj. prohlížení si nejenom historických ortofotomap, ale též monitorování současných satelitních snímků naší Země. Tímto jsme se dostali k dalšímu důvodu, proč právě tato autorka. Při jednom takovém virtuálním „výletu“ jsem se setkal s asi největším krajinářsko-zemědělským projektem této architektky. Jedná se o Winslow Farm Conservancy. Projekt byl navržen jako takový vztahový kompromis mezi uměním, praktickou rekultivací a ekologií. Podrobněji se o díle zmiňuji již v předešlém textu.

M. Schwarz se ve své tvorbě zaměřuje na zásadní faktor - udržitelnost. Pevně věří, že udržitelnost může být vytvořena designem a vytvářením identity, jímž se krajina pomáhá odlišit ve stále rostoucí uniformitě jako důsledku globalizace. Je si vědoma skutečnosti, že dnes na celém světě žijeme v podstatě v zastavěném prostředí. Kvalita návrhů tohoto prostředí proto do velké míry ovlivňuje kvalitu naší existence. Jelikož vnímáme člověka jako součást „přírody“, jsme přesvědčeni, že nezbytnou složkou ekologie je také estetika. Estetická kvalita (neboli design) okolního prostředí bude určovat, do jaké míry bude toto prostředí úspěšné v rámci různých kultur.

Martha Schwartz mi je sympatická nejen jejím smyslem pro detail, ale také tím, že jednoznačně odmítá současný trend společnosti dominované ekonomikou, která manipuluje naše vidění světa na úkor dlouhodobých plánů a perspektiv a která zastává názor, že ekologie je dobrá, pokud se nedotkne zisku

A jaký je můj vztah ke studiu zahradní a krajinářské architektury? Přiznám se, že byl ze začátku velmi rozporuplný. A proč? Vinu nese všeobecné a veřejné vnímání lidí, kteří si myslí, že architekt je člověk, který prostě a jednoduše na sebe staví cihly či v horším případě pokládá skleněné bloky. Neuvědomuje si, že tu

existuje ještě jiná „dimenze“ architektury, a to architektura, která pracuje s hmotou, která žije, roste, mění se a umírá.

Věřím, že ač u nás není profesi zahradního či krajinářského architekta vnímána taková důležitost, brzy se tento trend dostane i sem, na území České republiky, a lidé si začnou těchto „přírodních“ architektů více vážit. Vždyť jenom ve Spojených státech amerických se toto odvětví řadí mezi nejrychleji rostoucí profese v oblasti designu a každým rokem se otevírá více a více školních oborů týkající se této problematiky.

Zdroje

<http://archinect.com>

<http://www.marthaschwartz.com>

<http://www.archdaily.com>

<http://www.gsd.harvard.edu>

<http://www.shapedscape.com/>

<http://www.fullscreensearch.com/>

<https://www.google.cz/maps/>

<http://www.harvarddesignmagazine.org>

<http://www.newsweek.com/>

<https://fieldguidetonature.wordpress.com>

<http://www.landezine.com>

<http://openbuildings.com/>

<http://www.arch2o.com>

<http://www.dezeen.com>

<http://www.contemporist.com/>